

REZOLUCJA**Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest w sprawie zacieśnienia współpracy energetycznej w ramach Partnerstwa Wschodniego w celu wdrożenia porozumienia klimatycznego z Paryża z 2015 r.**

(2018/C 99/04)

ZGROMADZENIE PARLAMENTARNE EURONEST,

- uwzględniając akt ustanawiający Zgromadzenie Parlamentarne Euronest z dnia 3 maja 2011 r.,
 - uwzględniając wspólną deklarację ze szczytu Partnerstwa Wschodniego, który odbył się w Rydze w dniach 21–22 maja 2015 r.,
 - uwzględniając Ramową konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) oraz dołączony do niej protokół z Kioto,
 - uwzględniając porozumienie paryskie oraz decyzję 1/CP.21 Konferencji Stron, która odbyła się w dniach 30 listopada – 11 grudnia 2015 r. w Paryżu,
 - uwzględniając program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 przyjęty na Szczycie ONZ w sprawie Zrównoważonego Rozwoju w dniu 25 września 2015 r., w szczególności ośmiennastoletnie cele zrównoważonego rozwoju na rok 2030 – cel nr 7 „Czysta energia po przystępnej cenie” oraz cel nr 13 „Działania na rzecz klimatu”,
 - uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie rozwoju polityki dotyczącej gazu ze źródeł niekonwencjonalnych i jego potencjalnego wpływu na rynki energii w UE oraz w krajach Partnerstwa Wschodniego,
 - uwzględniając układy o stowarzyszeniu zawarte przez UE z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą, w szczególności ich postanowienia dotyczące współpracy energetycznej,
 - uwzględniając umowę o kompleksowym i wzmocnionym partnerstwie między UE a Armenią, parafowaną dnia 21 marca 2017 r., w szczególności jej postanowienia dotyczące współpracy energetycznej,
 - uwzględniając wspólne oświadczenie ministrów spraw zagranicznych państw Grupy Wyszehradzkiej w sprawie Partnerstwa Wschodniego, wydane po ich posiedzeniu w dniu 12 kwietnia 2017 r. w Warszawie, na którym nakreślono perspektywy członkostwa w UE dla krajów Partnerstwa Wschodniego zainteresowanych takim członkostwem,
 - uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 6 października 2016 r. w sprawie wdrożenia porozumienia paryskiego oraz konferencji ONZ w sprawie zmiany klimatu w Marrakeszu ⁽¹⁾,
 - uwzględniając deklarację ministerialną z dnia 18 października 2016 r. w sprawie środowiska i zmiany klimatu w krajach Partnerstwa Wschodniego, wydaną przez ministrów środowiska państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego,
 - uwzględniając pakiet legislacyjny Komisji z dnia 30 listopada 2016 r. pt. „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”,
 - uwzględniając wspólny dokument roboczy służb Komisji i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych z dnia 15 grudnia 2016 r. pt. „Partnerstwo Wschodnie – kluczowe priorytety i założenia” (SWD(2016) 467),
- A. mając na uwadze, że na konferencji ONZ w sprawie zmiany klimatu w grudniu 2015 r. w Paryżu 193 sygnatariuszy zawarło globalne porozumienie określające cele i mechanizmy w zakresie reagowania na zmianę klimatu oraz wprowadzające wiążące zobowiązania; mając na uwadze zobowiązanie, które UE podjęła w Paryżu, by do 2030 r. ograniczyć o co najmniej 40 % krajowe emisje gazów cieplarnianych w porównaniu z 1990 r.; mając na uwadze, że porozumienie paryskie weszło w życie dnia 4 listopada 2016 r.;

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0383.

- B. mając na uwadze, że aby znacznie obniżyć emisje, strony porozumienia paryskiego muszą ograniczyć intensywność emisji dwutlenku węgla swoich systemów energetycznych oraz wdrożyć ambitne strategie na rzecz przechodzenia na rynki niskich emisji w gospodarce światowej;
- C. mając na uwadze, że uczestnicy szczytu Partnerstwa Wschodniego w Rydze w 2015 r. ponownie wyrazili zamiar dalszego zacieśnienia współpracy dwustronnej i wielostronnej w dziedzinie zmiany klimatu i energii; mając na uwadze, że zgodnie z przeglądem europejskiej polityki sąsiedztwa z listopada 2015 r. UE i kraje Partnerstwa Wschodniego zwracają większą uwagę na bezpieczeństwo energetyczne i działania w dziedzinie klimatu;
- D. mając na uwadze, że w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i jego drugiego etapu wieloletniego programowania do roku 2020 UE określiła kluczowe priorytety dotyczące współpracy energetycznej w ramach Partnerstwa Wschodniego, zgodnie z priorytetami ustalonymi w Rydze oraz z 20 założeniami na 2020 r. przedstawionymi we wspólnym dokumencie roboczym służb Komisji i ESDZ z dnia 15 grudnia 2016 r.;
- E. mając na uwadze, że UE stworzyła podwaliny pod obejmującą całą UE unię energetyczną, umożliwiającą zapewnienie wszystkim Europejczykom bezpiecznej, zrównoważonej i konkurencyjnej energii; mając na uwadze, że celem unii energetycznej jest integracja europejskiego sektora energii, przewyciężenie fragmentaryzacji rynków energii dzięki skuteczniejszej koordynacji strategii energetycznych, umożliwienie swobodnego przepływu energii przez granice państwowe, sprzyjanie inwestycjom w nowe zdolności i infrastrukturę w celu dywersyfikacji dostaw energii, a także obniżenie kosztów dla gospodarstw domowych, tworzenie miejsc pracy i pobudzenie wzrostu gospodarczego; mając na uwadze, że realizując te cele, unia energetyczna przyczynia się do wywiązania się przez UE ze zobowiązań podjętych w ramach porozumienia paryskiego oraz określa spójne metody osiągnięcia celów zarówno polityki energetycznej, jak i klimatycznej, tak aby zadbać o globalne i kompleksowe przejście na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną;
- F. mając na uwadze, że kraje Partnerstwa Wschodniego stoją w obliczu rosnącego zapotrzebowania na energię w tempie szybszym niż średnia UE; mając na uwadze, że ich gospodarki są znacznie bardziej energochłonne niż średnia państw członkowskich UE, a ten brak efektywności energetycznej utrudnia wysiłki tych krajów podejmowane w celu zwalczania zmiany klimatu;
- G. mając na uwadze, że kraje Partnerstwa Wschodniego znajdują się na wczesnym etapie postępów na drodze do wolnego rynku i rynkowych cen w sektorze energii; mając na uwadze, że brak reform ram regulacyjnych sektora energii oraz inwestycji sektora prywatnego utrudnia przejście na liberalny rynek energii;
- H. mając na uwadze, że przedstawienie perspektyw członkostwa w UE krajom Partnerstwa Wschodniego zainteresowanym takim członkostwem wymaga zarówno wsparcia politycznego, jak i promowania projektów zgodnych ze strategiami politycznymi i najlepszymi praktykami UE, w tym wdrożenia porozumienia paryskiego;

Realizacja wspólnych celów politycznych i wypełnianie zobowiązań

1. podziela pogląd stron porozumienia paryskiego w sprawie zmiany klimatu, która stanowi zagrożenie dla pokoju i stabilności, dobrobytu gospodarczego na świecie, ograniczania ubóstwa oraz zrównoważonego rozwoju; z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie stron porozumienia do wspólnego działania na rzecz ograniczenia wzrostu temperatury na świecie do wartości znacznie niższej niż 2 °C powyżej poziomów sprzed epoki przemysłowej oraz zapobiegania znacznemu niekorzystnemu wpływowi na klimat;
2. wyraża satysfakcję w związku z zobowiązaniem wszystkich państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego w ramach porozumienia paryskiego i zwraca się do władz krajów, które jeszcze tego nie uczyniły, o jak najszybsze zakończenie procesu ratyfikacji; odnotowuje zaplanowane, ustalone na szczeblu krajowym wkłady (INDC) przedstawione przez państwa członkowskie UE i kraje partnerskie z myślą o ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych; wzywa rządy państw członkowskich UE i krajów partnerskich, by zmodernizowały te wkłady zgodnie z porozumieniem paryskim i oenztowskimi celami zrównoważonego rozwoju do 2030 r.; odnotowuje znaczenie krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu dla programowania i zapewniania zgodności ze zaktualizowanymi oczekiwanymi wkładami krajowymi we wdrażanie zobowiązań porozumienia paryskiego; podkreśla zobowiązanie stron porozumienia do monitorowania i weryfikowania poziomów emisji gazów cieplarnianych w przejrzysty sposób, a także do zdawania sprawozdań na ten temat;

3. uważa, że osiągnięcie celów ustanowionych w porozumieniu paryskim będzie wymagało poważnych zmian strukturalnych w gospodarkach i systemach energetycznych stron porozumienia, w tym stopniowego przejścia na bardziej zróżnicowany koszyk energetyczny, promowania zrównoważonych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej we wszystkich sektorach, w tym również w sektorze transportowym i budowlanym;
4. podkreśla kluczową rolę rozwoju odnawialnych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych we wszystkich sektorach energetycznych, a tym samym w umożliwieniu stronom wywiązania się ze zobowiązań podjętych w ramach porozumienia paryskiego; jest zdania, że strategie ukierunkowane na promowanie odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej są siłą napędową wzrostu gospodarczego i zatrudnienia; wzywa Komisję Europejską oraz organy państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego do rozbudowy zintegrowanego systemu środków, które wspierają zwiększone zużycie energii ze źródeł odnawialnych, co dodatkowo zachęca do uzyskiwania oszczędności energii we wszystkich sektorach gospodarki, zwłaszcza w budownictwie i transporcie; ponadto wzywa do uwzględniania strategii dotyczących odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej we wszystkich dziedzinach mających znaczenie dla produkcji, przesyłu, dystrybucji i magazynowania energii;
5. podkreśla, że zintegrowanie dużych ilości energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, stopniowa decentralizacja produkcji energii z tych źródeł i paliw alternatywnych oraz umożliwienie udziału konsumentów przykładowo w regulacji zapotrzebowania wymagają modernizacji sieci, w tym również regionalnej i transgranicznej współpracy w celu zapewnienia ich interoperacyjności; wzywa Komisję oraz organy krajów Partnerstwa Wschodniego, by sprzyjały rozwojowi infrastruktury połączeń międzysystemowych i inteligentnych sieci;
6. wspiera rynkowe strategie energetyczne, oparte na otwartej i uczciwej konkurencji między dostawcami energii oraz na przejrzystości rynku; podkreśla, że wprowadzana przez UE unia energetyczna oznacza utworzenie ogólnoeuropejskiego rynku energii, na którym kraje Partnerstwa Wschodniego będą odgrywały istotną rolę; wzywa Komisję oraz organy krajów Partnerstwa Wschodniego, by nieustannie dokonywały przeglądu zasad rynku i proponowały modyfikacje z myślą o stworzeniu warunków bardziej sprzyjających inwestowaniu w odnawialne źródła energii w odpowiedzi na niedoskonałości rynku i projekty w zakresie efektywności energetycznej; podkreśla znaczenie tworzenia zachęt dla korzystania z odnawialnych źródeł energii, które gwarantowałyby równe warunki rynkowe dla odnawialnych źródeł energii i paliw kopalnych, a także – w dłuższej perspektywie – znaczenie likwidacji dotacji dla utrwalonych źródeł produkcji energii, które zakłócają działanie rynków energii;
7. podkreśla konieczność zapewniania sprzyjających warunków prowadzenia działalności gospodarczej i odpowiednich ram regulacyjnych w celu zachęcenia sektora prywatnego do inwestowania w odnawialne źródła energii, infrastruktury przesyłu energii i handel energią ze źródeł odnawialnych ponad granicami;
8. wzywa organy krajów partnerskich stowarzyszonych z UE do przyspieszenia dostosowania ustawodawstwa do przepisów UE dotyczących zmiany klimatu i energii zgodnie z układami o stowarzyszeniu; podkreśla w tym kontekście znaczenie współpracy ze Wspólnotą Energetyczną, Komisją Europejską i państwami członkowskimi UE z myślą o ustanowieniu wstępnych warunków prawnych, instytucjonalnych, finansowych, gospodarczych i technologicznych niezbędnych do zapewnienia stopniowego przejścia na rozwój niskoemisyjny; z zadowoleniem przyjmuje niedawne rozszerzenie Wspólnoty Energetycznej o Gruzję i podkreśla konieczność pełnego przestrzegania przez ten kraj warunków członkostwa we wspólnocie; z zadowoleniem przyjmuje wniosek Białorusi o przyznanie statusu obserwatora w tej organizacji;
9. wzywa Komisję do zwiększenia wsparcia i pomocy w zakresie budowania potencjału w krajach Partnerstwa Wschodniego, które są zaangażowane we wdrażanie środków mających wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
10. wzywa Komisję i organy państw członkowskich UE do wsparcia krajów Partnerstwa Wschodniego, które są zainteresowane perspektywą członkostwa w UE, w opracowywaniu krajowych planów dotyczących energii i zmiany klimatu na lata 2021–2030, a także do pomocy w określaniu źródeł finansowania tych planów i do ułatwienia ich wdrażania;
11. podkreśla kluczową rolę gazu w przechodzeniu na niskoemisyjne systemy energetyczne w Europie oraz uzupełniający charakter tego surowca w stosunku do odnawialnych źródeł energii; uważa w związku z tym, że zróżnicowanie źródeł energii i szlaków dostaw, w tym umożliwienie zwrotnego przesyłu gazu, ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa energetycznego państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego oraz dla ich zdolności do wywiązania się ze zobowiązań dotyczących polityki w zakresie zmiany klimatu; podkreśla rolę zdecentralizowanych krajowych dostaw energii; z zadowoleniem przyjmuje tworzenie i rozwijanie gazowych połączeń międzysystemowych, zwrotnego przesyłu południowym korytarzem gazowym oraz nowych instalacji umożliwiających wywóz/przywóz skroplonego gazu ziemnego, w tym wydobywanie gazu ziemnego z konwencjonalnych i niekonwencjonalnych źródeł; zauważa, że nowe szklaki nie powinny prowadzić do zwiększenia

zależności od dominujących dostawców gazu ani do osłabienia regionalnego bezpieczeństwa energetycznego czy unijnej strategii na rzecz unii energetycznej; podkreśla, że wszystkie nowe części morskiej i lądowej infrastruktury rurociągowej muszą być zgodne z przepisami w dziedzinie ochrony środowiska i podstawowymi zasadami przewidzianymi w odnośnym prawodawstwie UE; podkreśla, że budowa gazociągu podmorskiego Nord Stream 2 będzie miała negatywny wpływ na regionalny rynek gazu, w szczególności na ukraiński system przesyłu gazu; wzywa UE i kraje Partnerstwa Wschodniego do dalszego badania potencjału tranzytowego w regionie oraz do powstrzymania się od udziału w projektach, które byłyby sprzeczne ze zobowiązaniami na mocy Traktatu o Wspólnocie Energetycznej oraz układów o stowarzyszeniu UE z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą;

12. uważa, że każde państwo może niezależnie kształtować własny koszyk energetyczny; ponawia jednak apel do władz białoruskich o wstrzymanie budowy elektrowni jądrowej w Ostrowcu i dalszej rozbudowy kopalni odkrywkowej kredy w Gościławiu do czasu przeprowadzenia jawnej, przejrzystej i w pełni niezależnej oceny oddziaływania na środowisko budowy i funkcjonowania tych obiektów, przy pełnym poszanowaniu najwyższych międzynarodowych norm bezpieczeństwa jądrowego i ochrony środowiska; wzywa również do zaangażowania w procedurę oceny wszystkich zainteresowanych stron, aby zagwarantować brak kompromisów odbywających się kosztem ochrony środowiska i bezpieczeństwa jądrowego; wzywa zainteresowane państwa członkowskie UE i kraje Partnerstwa Wschodniego do dalszego utrzymywania środków bezpieczeństwa elektrowni jądrowych i instalacji zgodnie z międzynarodowymi normami, w szczególności zgodnie ze sprawozdaniami Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, oraz do umocnienia odpowiednich systemów bezpieczeństwa elektrowni jądrowych;

Zacieśnianie współpracy w zakresie kształtowania polityki energetycznej i rozszerzania skutecznych programów

13. z zadowoleniem przyjmuje wspólne zobowiązanie UE i krajów Partnerstwa Wschodniego na rzecz zacieśnienia współpracy w zakresie wyzwań w dziedzinie ochrony środowiska i zmiany klimatu, a także promowania zrównoważonego rozwoju gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, potwierdzone w oświadczeniu wydanym na pierwszym w historii posiedzeniu ministrów Partnerstwa Wschodniego, które odbyło się w dniu 18 października 2016 r. i było poświęcone tym właśnie kwestiom;
14. wspiera priorytety Partnerstwa Wschodniego w dziedzinie energii do roku 2020, określone w drugim etapie wieloletniego programowania w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa; uważa, że priorytety te są zgodne z celami porozumienia paryskiego;
15. podkreśla znaczenie badań naukowych i innowacji w dziedzinie zmiany klimatu i polityki energetycznej; wzywa UE i kraje Partnerstwa Wschodniego do zacieśnienia współpracy w dziedzinie zasobooszczędnych i niskoemisyjnych technologii, ich przenoszenia oraz innowacji, aby zwiększyć zdolności dostosowawcze gospodarki tych krajów;
16. podkreśla znaczenie zwiększenia roli dyplomacji energetycznej w krajach Partnerstwa Wschodniego w celu promowania polityki i programów, zaawansowanych technologii czystej energii, dzielenia się zdobytym doświadczeniem i najlepszymi praktykami oraz wykorzystywania pakietu finansowego na inwestycje poza UE;
17. z zadowoleniem przyjmuje dążenia krajów Partnerstwa Wschodniego do dywersyfikacji źródeł energii, takie jak na przykład pomyślna realizacja projektu „Energia i biomasa” współfinansowanego ze środków UE w Mołdawii, która przyczyniła się do zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych i dywersyfikacji dostaw energii w tym kraju; z zadowoleniem przyjmuje starania Gruzji i Ukrainy na rzecz zintensyfikowania działań służących zwiększeniu efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym, a także dążenia Armenii do rozwinięcia alternatywnych źródeł energii; pochwała starania Azerbejdżanu, by przyjąć nowe akty ustawodawcze oraz zastąpić starzejące się technologie i instalacje nowoczesnymi rozwiązaniami, tak aby osiągnąć cele porozumienia klimatycznego z Paryża z 2015 r. oraz spełnić inne normy międzynarodowe; podkreśla, że pomimo sytuacji politycznej regiony objęte konfliktami w krajach Partnerstwa Wschodniego należy odpowiednio uwzględnić w międzynarodowych projektach organizacji rządowych i pozarządowych w dziedzinie środowiska, aby ostatecznie zagwarantować ochronę potrzeb społeczeństwa w tym zakresie; podkreśla, że należy objąć tę dziedzinę konkretną strategią polityczną w ramach Partnerstwa Wschodniego;
18. z zadowoleniem przyjmuje niedawne przystąpienie wszystkich krajów Partnerstwa Wschodniego do Wschodnioeuropejskiego Partnerstwa na rzecz Efektywności Energetycznej i Środowiska (E5P), którego celem jest przyspieszenie wdrażania ważnych projektów na rzecz efektywności energetycznej i ochrony środowiska;

19. zdecydowanie popiera zobowiązanie na lata 2016–2020 podjęte w ramach Porozumienia Burmistrzów Wschodu, które zrzesza tysiące organów lokalnych i regionalnych współpracujących na rzecz osiągnięcia unijnych celów w zakresie klimatu i energii; zachęca gminy w krajach Partnerstwa Wschodniego do wykonania przyjętych przez nie planów działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu przy wsparciu finansowym ze strony Wschodniego Porozumienia Burmistrzów, a także do jednoczesnego poszukiwania sposobów zwiększenia inwestycji, takich jak łączenie projektów czy inne wsparcie techniczne;
 20. z zadowoleniem przyjmuje przystąpienie wszystkich krajów Partnerstwa Wschodniego do inicjatywy EU4Energy, której celem jest poprawa środowiska prawnego i regulacyjnego, polepszenie klimatu inwestycyjnego, a także przyczynianie się do współpracy za pomocą kluczowych projektów infrastrukturalnych; popiera finansowany przez UE projekt polityczny Clima East, który wspiera kraje Partnerstwa Wschodniego w zakresie polityki przeciwdziałania zmianie klimatu, a także ścisłą współpracę ministerstw ochrony środowiska, ekologii i ochrony przyrody z sześciu krajów partnerskich z Komisją mające na celu wdrożenie porozumienia paryskiego;
 21. z zadowoleniem przyjmuje współpracę UE z krajami Partnerstwa Wschodniego na rzecz zabezpieczenia dostaw gazu, w szczególności zdolności zwrotnego przesyłu gazu na Ukrainę z Węgier, Polski i ze Słowacji, a także z Rumunii do Mołdawii;
 22. wzywa państwa członkowskie UE i kraje Partnerstwa Wschodniego do szybszego wdrożenia wcześniejszych porozumień dotyczących zwiększenia zdolności zwrotnego przesyłu gazu ziemnego z Bułgarii i Grecji przez Rumunię na Ukrainę;
 23. popiera dostosowanie instrumentów finansowych do strategii politycznych i planów wspieranych przez UE, kraje Partnerstwa Wschodniego oraz organizacje międzynarodowe i regionalne, w tym instytucje finansowe, banki i darczyńców z poszczególnych państw, na rzecz propagowania rozwoju technologii niskoemisyjnych;
 24. zobowiązuje swoich współprzewodniczących do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Parlamentu Europejskiego, Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji/Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, komisarzowi do spraw europejskiej polityki sąsiedztwa i negocjacji w sprawie rozszerzenia, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych oraz rządów i parlamentom państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego.
-